

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoZm/11/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113209132
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Majerník
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113209132.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Majerníka a členov senátu JUDr. Romana Tótha a JUDr. Mareka Košča v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČ: 264 29 705, zastúpený Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36 864 421, konajúcou doc. JUDr. Branislavom Fridrichom, PhD., advokátom a konateľom spoločnosti, proti odporkyni: O. O., R. XX, A., zastúpenej opatrovníčkou C. D., súdnou tajomníčkou Okresného súdu Z. o zaplatenie 888,13 eur s prísl., o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 19Cb/38/2013-91 zo dňa 9.1.2015 v spojení s dopĺňacím rozsudkom č.k. 19Cb/38/2013-123 zo dňa 7.4.2015 zhodou hlasov členov senátu takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o vyhlásení zmluvnej podmienky za neprijateľnú.

Potvrdzuje rozsudok v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o zamietnutí návrhu ako aj vo výroku o náhrade trov konania.

Náhradu trov odvolacieho konania účastníkom nepriznáva.

odôvodnenie:

1) Napadnutým rozsudkom súd prvého zamietol návrh a náhradu trov konania odporcovi nepriznal. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ podal dňa 28.3.2013 na tamojšom súde návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, ktorým sa domáhal voči odporkyni zaplatenia 888,13 eur, zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo sumy 888,13 eur od 20.6.2010 do zaplatenia, 6 % zákonného ročného úroku zo sumy 888,13 eur od 9.9.2010 do zaplatenia, pričom svoj návrh odôvodnil tým, že je ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila odporkyňa dňa 11.1.2010 na zmenkovú sumu 888,13 eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 20.6.2010. Indosonovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia.“ Indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ doposiaľ zaplatil 0,- eur, pričom na zmenkovú sumu uhradil 0,- eur a na úroky uhradil 0,- eur. Keďže zmenková listina je opatrená doložkou „bez protestu“ indosant nenechal vyššie uvedené skutočnosti zistiť verejnou listinou.

Keďže podľa originálu predloženej zmenky, táto v ľavom dolnom rohu obsahovala údaj číslo zmluvy: 804600050, a keďže zmenka bola vystavená pôvodne na spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ktorá je nebankovou spoločnosťou a okrem iného poskytuje aj spotrebiteľské úvery, súd požiadal navrhovateľa formulárom B v zmysle vyššie uvedeného nariadenia, aby doplnil svoj návrh o predloženie zmluvy, ktorej

číslo je uvedené na predloženej zmenke, nakoľko súdu sa javí, že by mohla byť zmluvou spotrebiteľskou za účelom zistenia, či sa nejedná o spotrebiteľský spor, na riešenie ktorého bude potrebné aplikovať spotrebiteľskú legislatívu.

Navrhovateľ však súdu prvého stupňa oznámil, že poskytol dostatočne jasné a primerané informácie o uplatnenej pohľadávke, ktorá je založená na zmenkových nárokoch vyplývajúcich zo zmenky; predložil súdu originál zmenky a zmenkové informácie preniesol presne do návrhu na uplatnenie pohľadávky, a preto neostáva z jeho strany čo doplniť alebo opraviť. Disponuje len indosonovanou zmenkou a nemá k dispozícii iné primerané údaje alebo listiny, ktoré súd požaduje.

Súd prvého stupňa v nasledujúcej výzve navrhovateľovi poukázal na článok 9 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady ES č. 861/2007 s tým, že by mal rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho procesu, keďže právo na spravodlivý proces, na ktoré odkazuje bod 9 preambuly nariadenia, je cieľom tohto nariadenia a je potrebné vykladať všetky ustanovenia tohto nariadenia cez prizmu zabezpečenia práva na spravodlivý proces pre oboch účastníkov. Jednou zo súčastí koncepcie spravodlivého súdneho konania je podľa súdu prvého stupňa tiež princíp rovnosti zbraní, ktorý okrem iného vyžaduje, aby každý účastník mal primeranú možnosť predložiť svoje návrhy za podmienok, ktoré nie sú podstatne nevýhodnejšie než podmienky, za ktorých touto možnosťou disponuje druhý účastník. Vzhľadom na uvedené vyslovil súd prvého stupňa presvedčenie, že aj v tzv. klasickom sporovom konaní možno konať o tomto návrhu aj v prípade, ak navrhovateľ nereaguje na výzvu súdu podľa tlačiva B a nedoplní v žiadanom rozsahu návrh tak, aby bolo možné posúdiť nárok žalobcu z hľadiska skutkových aj právnych následkov konania.

Aj po tejto výzve navrhovateľ oznámil súdu, že žiadané informácie nemá a poukázal na abstraktnosť zmenky.

Z vykonaného dokazovania mal súd prvého stupňa za preukázané, že navrhovateľ je podľa výpisu z Obchodného registra Mestského súdu v Prahe je v pod č. C81616 zapísaný s dňom zápisu 24.1.2001 v predmete činnosti o.i. od vzniku až po 8.1.2013 činnosť ekonomických poradcov, sprostredkovateľská činnosť. Odporkyňa ako fyzická osoba dňa 11.1.2010 uzavrela s obchodnou spoločnosťou POHOTOVOSŤ, s.r.o. zmluvu o úvere č. 804600050, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 350,- eur s tým, že odporkyňa sa zaviazala zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 322,- eur, celkovo zaplatiť čiastku 672,- eur v 12 mesačných splátkach po 56,- eur počnúc dňom 6.2.2010 na účet veriteľa špecifikovaný vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru.

V spodnej časti tejto formulárovej zmluvy, ktorá podľa názvu bola uzavretá v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, odporkyňa vyhlásila, že sa oboznámila a súhlasí s obsahom zmluvy o úvere, aj s obsahom plnomocenstiev v nej uvedených a súhlasí so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru, ktoré sú na zadnej strane tejto zmluvy; nemá k nim žiadne výhrady a zaväzuje sa ich dodržiavať. Podľa čl. 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru nazvaného Dohoda o vyplnení zmenky, na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúcej z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi, vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Ručiteľ je z takto vystavenej zmenky zaviazaný ako zmenkový ručiteľ. Zmluvné strany a ručiteľ sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh.

Navrhovateľ predložil originál zmenky, ktorú vystavila odporkyňa dňa 11.1.2010 na zmenkovú sumu 888,13 eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 20.6.2010. Indosonovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia.“ Podľa originálu predloženej zmenky, táto v pravom hornom rohu obsahuje údaj číslo zmluvy: 808800082 a za miesto splatenia je určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa a to spoločnosti Pohotovosť, s.r.o.

Predmetom konania je navrhovateľom uplatnený nárok podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, vyplývajúci podľa neho z uzavretej vstazmenky a domáha sa, aby súd formálne posudzoval predmetný právny vzťah výlučne podľa zásad zmenkového práva. Keďže sa však evidentne jedná o spotrebiteľský právny vzťah, je potrebné vyporiadať sa aj s otázkou platnosti uzavretej zmluvy o úvere, ktorá bola kauzálnym vzťahom na vystavenie tejto zmenky ako blankozmenky. Predmetná zmluva o úvere, ako je možné konštatovať po oboznámení sa s formulárovým textom zmluvy, bola uzavretá za účinnosti zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pričom podľa ustanovenia § 2 písm. a) na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľom fyzická osoba, ktorej je ponúkaný alebo bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Podľa § 7 cit. zák. veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru. Povinnosť podľa prvej vety sa považuje za splnenú, ak je splatenie spotrebiteľského úveru v celom rozsahu zabezpečené peňažnými prostriedkami alebo cennými papiermi; tým nie je dotknuté ustanovenie § 17 ods. 3. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť údaje potrebné na posúdenie schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver; tým nie je dotknuté právo veriteľa využívať informácie o spotrebiteľovi z príslušnej databázy za podmienok ustanovených osobitným zákonom. Podľa ustanovenia § 17 ods. 3 tohto zákona, v súvislosti s poskytovaním spotrebiteľského úveru nemožno splniť dlh alebo zabezpečiť jeho splnenie zmenkou alebo šekom. Nakoľko v súvislosti s poskytovaním spotrebiteľského úveru nemožno splniť dlh alebo zabezpečiť jeho splnenie zmenkou alebo šekom, súd nárok ako nedôvodný zamietol

O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 O.s.p., keď právo na náhradu trov konania prináležalo odporkyňi, ale táto náhradu trov konania nežiadala, preto jej ich nepriznal.

2) Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Navrhol rozsudok zmeniť a návrhu na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovieť a priznať navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania. Ako dôvod uviedol, že dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednacou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Súd prvého stupňa v dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, že vykonal dokazovanie oboznámením úverovej zmluvy, všeobecných podmienok poskytnutia úveru, exekučným spisom i ďalšími listinami. Neuvádza však, na návrh ktorej zo strán vykonal dokazovanie „listinnými dokladmi“, alebo či tieto dôkazy vykonal na základe vlastného uváženia. Súd musí k otázke vykonávania iných, ako účastníkmi navrhnutých dôkazov, pristupovať vyvážené, aby nedošlo k narušeniu rovnosti strán v spore. Navrhovateľ predložil ako dôkaz svojich nárokov uplatnenú zmenku, ktorou, keďže táto spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb., dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany odporcu nebolo žiadnych námietok a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonávanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporkyňa mohla na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke. Ak tak neurobila, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej v Nariadení. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 veta prvá in fine O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za odporcu. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhov odporcu a bez legitímneho podnetu na ťarchu navrhovateľa vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporkyne ako spotrebiteľa. Odporkyňa sa tejto obrany nedovoľovala, uplatnenú pohľadávku nerozporovala a svojím konaním ju prakticky uznala. Súd iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre neho dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu na uplatnenie pohľadávky. Uvedené správanie súdu je neprijateľné v právnom štáte, predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských a základných slobôd. Súdom uvádzané údaje nesporné skutočnosti neboli tvrdením ani jedného z účastníkov. Súd tieto údaje nesporné fakty vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Odporkyňa, ani navrhovateľ sa k týmto skutočnostiam nevyjadřili. Súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych

právných predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Súd predovšetkým ignoroval § 17 ZŠZ, z ktorého vyplýva, že odporkyňa vo všeobecnosti nie je oprávnená vznášať tzv. kauzálne námietky voči novému majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jej vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporca, tým menej tak môže činiť sám súd. V tejto súvislosti odkázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR spisovej značky 5Obo/3/2008 zo dňa 22.10.2008. Je síce prípustné za určitých okolností uplatňovať tzv. kauzálne námietky voči navrhovateľovi, avšak námietka musí byť vznesená zo strany odporcu a predovšetkým odporca v tejto situácii nesie dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Nie je prípustné, aby túto úlohu prevzal súd a suploval aktivitu odporcu. Porušuje poučovaciu povinnosť súdu prekročením § 5 ods.1 O.s.p.. Súd porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu. Poukázal v tejto súvislosti na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.8.2002 sp. zn. 25Cdo/1839/2000, kde pri rozhodovaní vychádzal z rovnakej právnej úpravy, aká je aplikovateľná aj v tomto konaní.

Dôvody napadnutého rozsudku uvádzajú aj záver o tom, že dohoda o vyplnení zmenky je neplatná pretože obchádza zákon. Zároveň sa konštatuje, že zmluva o úvere je absolútne neplatná. Súd prvého stupňa pritom zovšeobecňuje svoje tvrdenia a uvádza, že dochádza k zneužitiu postavenia voči odporcovi tým, že spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. dala vystaviť zmenku, pričom následky (právne účinky) zmenky nemohli byť vzhľadom na náročnú právnu úpravu zmenkového práva odporkyňu jasné a známe. Pričom aj yákon o spotrebiteľských úveroch č.258/2001 Z.z. pripúšťal, aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Zmenka aj v spotrebiteľskom prostredí mohla byť používaná. Odkazuje i na závery rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici 43CoZm/18/2013 zo dňa 28.11.2013, v ktorom sa konštatuje aj to, že už z reálií dvadsiaty rokov minulého storočia aj v komunite jednoduchých a nevzdelaných ľudí bolo všeobecne známe, že ak dlžník podpíše zmenku, bude ju musieť na vyzvanie zaplatiť. Opakovane zdôrazňuje, že zmenka je samostatným abstraktným záväzkom, neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Ak súd prvého stupňa sa vôbec nevenoval aplikácii príslušných ustanovení o zmenke upravených v zák. č. 191/1950 Sb., ignoroval predmet sporu. Do pozornosti dáva závery prijaté Krajským súdom v Prešove vo veci 10Co/79/2013.

3) Dopĺňacím rozsudkom č. k. 19CbZm/38/2013-123 zo dňa 7.4.2015 súd prvého stupňa vyhlásil za neprijateľnú zmluvnú podmienku vo Všeobecných podmienkach poskytovania úveru v zmluve č. 804600050, uzavretej medzi POHOTOVOSTĚ, s.r.o. a odporkyňou zo dňa 11.1.2010, pod bodom č. 17 v znení: „Dohoda o vyplnení zmenky. Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky /ďalej aj ako vystaviteľ/ vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi /ďalej aj ako remitent/ vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, poprípade uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh.“

V odôvodnení dopĺňacieho rozsudku prvostupňový súd s odvolávkou na ustanovenie § 166 ods. 1 až 3 O.s.p. uviedol, že týmto dopĺňacím rozsudkom dopĺňa rozsudok prvostupňového súdu zo dňa 9.1.2015 vo výroku vo veci samej o výrok, že vyhlasuje zmluvnú podmienku vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru k zmluve o úvere v znení tak, ako je tam uvedené, za neprijateľnú a to s poukazom na ustanovenie § 153 ods. 4 O.s.p.. Súd prvého stupňa mal za to, že ustanovenie zmluvy o úvere obsahujúcej dohody o vyplnení zmenky je potrebné považovať za neprijateľnú podmienku, nakoľko táto zmluvná podmienka nebola individuálne dojednaná, t. j. bola vopred navrhnutá a spotrebiteľ nebol schopný ovplyvniť podstatu tejto podmienky a toto zmluvné dojednanie spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa, nakoľko dodávateľ si zabezpečil svoju pohľadávku vzniknutú na základe zmluvy o úvere na úkor práva spotrebiteľa. Súd prvého stupňa mal za to, že spotrebiteľ v čase uzavretia rozhodnutej zmluvy o úvere nebol schopný posúdiť zákonné dôsledky uzavretej dohody o vyplnení zmenky, a teda predovšetkým

posilnenie práva a jeho vymožiteľnosť na strane dodávateľa na úkor spotrebiteľa, teda mal za to, že dotknuté zmluvné dojednanie narušuje rovnováhu výhod poskytovaných dodávateľovi a spotrebiteľovi a dospel k záveru o neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky, ktorú je podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka potrebné považovať za neplatnú.

4) Proti tomuto dopĺňaciemu rozsudku podal rovnako v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, v ktorom s poukazom na ustanovenie § 166 ods. 1 O.s.p. uviedol, že súd musí v konečnom rozhodnutí o veci samej rešpektovať požiadavku na vyčerpanie celého predmetu konania, pričom ak súd opomenie rozhodnúť o niektorej časti predmetu konania, prichádza do úvahy doplnenie rozsudku. Navrhovateľ ďalej vo svojom odvolaní uvádza, že v tomto konaní je uplatnený návrhom nárok vyplývajúci zo zmenky, o ktorom súd v celom rozsahu rozhodol rozsudkom zo dňa 9.1.2015 a nakoľko ide o nárok zo zmenky, ktorá je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy, nie je možné zmenku spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. Formálnoprávna abstraktnosť zmenky spočíva v tom, že každý, kto vystaví zmenku, sa stáva zmenkovo zaviazanou osobou, pričom uplatnenie nárokov zo zmenky nemusí majiteľ zmenky viazať na preukázanie dôvodov vzniku dlžníkovho záväzku, teda kauzálneho vzťahu. Na základe uvedeného preto podľa odvolateľa neboli splnené podmienky pre postup súdu podľa § 166 ods. 1 O.s.p..

Sám zákonodarca podľa ustanovenia § 153 ods. 2 O.s.p. predpokladá dispozíciu vyhlásenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky len v prípade, ak sa rozsudok týka sporu zo spotrebiteľskej zmluvy. V tejto veci však podľa navrhovateľa nejde o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. V tomto konaní sa prejednáva so zmenky ako cenného papiera a ak súd sám vykonal dôkaz spotrebiteľskou zmluvou bez možnosti navrhovateľa sa k nim vyjadriť, nie je možné uzavrieť, že ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. V tomto prípade súd nerešpektoval znenie ustanovenia § 153 ods. 2 O.s.p., aj napriek odlišnému predmetu sporu vyhlásil zmluvnú podmienku za neprijateľnú. V prípade, ak by výrok o vyhlásení zmluvnej podmienky za neprijateľnú nadobudol právoplatnosť, stane sa záväzným tak pre účastníkov konania, ako aj pre všetky orgány (tzv. materiálna stránka právoplatnosti), teda najmä súdy. Je však potrebné podotknúť, že súd vyhlásil za neplatnú zmluvnú podmienku používanú spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ktorá nie je účastníkom tohto konania. Naopak, výrok sa bude vzťahovať na navrhovateľa, ktorý však zmluvnú podmienku vôbec nepoužíva. V ďalšom odvolateľ, pokiaľ sa týka jeho názoru, že nejde o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, ale o spor zo zmenky, poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici vo veci vedenej pod sp. zn. 41Cob/42/2015, ako aj na uznesenie Krajského súdu v Trenčíne vydané vo veci vedenej pod sp. zn. 11Co/529/2014. S poukazom na uvedené preto žiadal, aby odvolací súd zrušil dopĺňací rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým si zároveň uplatnil náhradu trov odvolacieho konania.

5) Odporkyňa sa k podaným odvolaniam nevyjadrila.

6) Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.) pred vecným prieskumom napadnutého rozhodnutia zodpovedajúco ust. § 213 ods.2 O.s.p. vyzval účastníkov konania, aby sa písomne vyjadrili k možnému použitiu čl. I § 5 ods. 1 a čl. I § 48 ods. 1 zák. zmenkového a šekového (zák. č. 191/1950 Zb. - ZZŠ) a v nadväznosti na ne aj na záver z rozhodnutia Vrchného súdu Olomouc, sp. zn. 4Cmo/214/2002, ktorý výkladom ust. § 48 ZZŠ dospel k záveru, že úroky uvedené na zmenke je možné požadovať len do splatnosti zmenky a od splatnosti pri nezaplatení zmenky, kedy je pôvodný zmenkový záväzok nahradený postihovým záväzkom, je možné požadovať zmenkové úroky len v zákonnej výške s tým, že prijatie iného záveru by znamenalo bezdôvodné zvýhodňovanie zmeniek, ktoré sú úročené oproti ostatným zmenkám. Odvolací súd pritom zdôraznil, že je žiaduce pri aplikácii uvedených ustanovení ZZŠ zaujať stanovisko v súvislosti so skutočnosťami uvedenými samotným navrhovateľom v návrhu, keď uviedol, že predmetná zmenka bola ešte indosantom predložená vystaviteľovi zmenky na platenie, čím sa stala splatnou a od nasledujúceho dňa (t. j. od 9.9.2010) navrhovateľ uplatňuje v konaní už aj zákonný 6 % ročný úrok.

Ani jedna zo sporových strán na túto výzvu odvolacieho súdu v určenej lehote, ba ani do následného dátumu verejného vyhlásenia rozhodnutia nereagovala.

7) Odvolací súd potom preskúmal napadnutý rozsudok bez toho, aby nariadil odvolacie pojednávanie a na tomto pojednávaní zopakoval, či doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Právnym dôsledkom takéhoto postupu odvolacieho súdu je jeho viazanosť skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1, 3, 4, 5 a § 214 ods. 2 O.s.p.).

Nakoľko rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, bol termín verejného vyhlásenia rozsudku uverejnený v zákonom stanovenej lehote na úradnej tabuli súdu (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.). Pri preskúmaní napadnutého rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi podaného odvolania do tej miery, že nebol oprávnený tento rozsudok preskúmať z iných dôvodov, než ktoré boli výslovne uvedené v podanom odvolaní. Výnimkou by mohli byť len vady konania, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 1, 3 O.s.p.). Pretože rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, odvolací súd uverejnil v zákonom stanovenej lehote termín verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke súdov SR (§ 211 ods.2, § 156 ods. 1, 3 O.s.p.). Odvolací súd mal na zreteli i to, že v súlade s článkom 17 ods. 1 Nariadenia EP a Rady (ES) č.861/2007 (ďalej len Nariadenie), Slovenská republika informovala Komisiu o tom, že na základe procesného práva Slovenskej republiky, bude možné v súlade s článkom 17 Nariadenia, podať opravný prostriedok „odvolanie“ (§ 201 a nasl. O.s.p.) na „krajské súde“. V odvolacom konaní začatom podaným odvolaním podľa článku 17 Nariadenia rozhoduje odvolací súd Slovenskej republiky podľa procesného práva Slovenskej republiky (článok 19 Nariadenia).

Po takomto prieskume napadnutého rozhodnutia dospel odvolací súd k záveru, že :

- a) odvolaniu žalobcu proti výroku rozsudku v spojení s dopĺňacím rozsudkom o vyhlásení zmluvnej podmienky za neprijateľnú je možné vyhovieť
- b) uplatnené odvolacie dôvody nie sú spôsobilé privodiť zmenu či zrušenie napadnutého rozsudku v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výrokoch o zamietnutí návrhu i o náhrade trov konania.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ ako právnická osoba so sídlom v Českej republike, podal dňa 28.3.2013 na Okresnom súde Prešov návrh na začatie konania proti odporkyňi s bydliskom na území Slovenskej republiky podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

Cieľom prijatia Nariadenia bolo zjednodušenie a zrýchlenie cezhraničného konania v spotrebiteľských a obchodných veciach s nízkou hodnotou sporu (bod 4 Preambuly Nariadenia). Cieľom takéhoto konania by malo byť zjednodušenie prístupu k spravodlivosti. Narušenie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu pre nerovnováhu vo fungovaní procesnoprávných prostriedkov poskytovaných veriteľom v rôznych členských štátoch, vedie k potrebe prijatia právnych predpisov Spoločenstva zaručujúcich rovnaké podmienky pre veriteľov a dlžníkov celej Európskej únie (bod 7 Preambuly Nariadenia). V záujme uľahčenia uznávania a vykonávania rozsudku by sa mal rozsudok vydaný v jednom členskom štáte v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu uznať a byť vykonateľný v inom členskom štáte bez potreby doložky vykonateľnosti a bez akejkoľvek možnosti namietať proti jeho uznaniu (bod 30 Preambuly Nariadenia).

Predmetom preskúmaného rozhodnutia je teda nárok zo zmenky uplatnený navrhovateľom na základe uvedeného Nariadenia č. 861/2007. Navrhovateľ k návrhu pripojil zmenku vystavenú dňa 11.1.2010 na zmenkovú sumu 888,13 eur a zmenkový úrok 0,25 % denne od 20.6.2010. Prvostupňový súd tento návrh spolu aj s prílohami návrhu na začatie konania doručil ustanovenému opatrovníkovi.

Prvostupňový súd aj pri neuplatnenej obrane odporkyne zabezpečil pre účely konania a rozhodnutia predmetnej veci zmluvu o úvere č.804600050, Všeobecné podmienky poskytnutia úveru i prehľad o splácaní poskytnutého úveru (č.l.68,69 a 81 spisu). Následne na prejednanie podaného návrhu nariadil pojednávanie na deň 9.1.2015 (v poradí v konaní už druhé), na ktoré riadne a včas predvolal účastníkov tohto konania. Zástupcovi navrhovateľa s plnou mocou pre celé konanie bolo predvolanie doručené 15.12.2014 (doručenka pri čl.76).

Navrhovateľ písomným podaním zo 7.1.2015 (č.l. 87-89) svoju neúčast' na pojednávaní ospravedlnil tvrdenou prekážkou právneho zástupcu založenou na kolízii úkonov právnej služby (pojednávanie pred Okresným súdom Nové Zámky vo veciach týkajúcich sa oddelenia 13C). Podobne ako pri ospravedlňovaní neúčasti na predchádzajúcom pojednávaní nariadenom súdom prvého stupňa na deň 5.12.2014 poukázal na to, že postup súdu pri nariaďovaní pojednávania bez splnenia podmienok určených Nariadením EP a Rady (ES) č.861/2007 je nesprávny ak odporkyňa nepopierala uplatnenú pohľadávku. Požiadaval o zaslanie zápisnice z pojednávania.

Odporkyňa svoju neúčasť na pojednávaní neospravedlnila.

Obaja účastníci sa nariadeného pojednávania dňa 9.1.2015 nezúčastnili, nepožiadali ani z dôležitého dôvodu o jeho odročenie. Odvolací súd za takéhoto stavu konštatuje, že prvostupňový súd mal splnené podmienky dané ust. § 101 ods.2 O.s.p. na prejednanie veci v neprítomnosti účastníkov.

Z obsahu zápisnice o pojednávaní vyplýva, že súd prvého stupňa na ňom realizoval dokazovanie i listinami, ktoré pre účely konania o podanom návrhu zabezpečil i bez procesnej iniciatívy odporkyne.

Z písomnej povahy konania podľa Nariadenia č.861/20007 (viď čl.5 ods.1, čl. 8, čl. 9 ods.1) vyplýva, že by súd mal vo veci rozhodnúť bez ústneho pojednávania. Pokiaľ sa však potreba ústneho pojednávania ukáže ako potrebná (nutná), alebo ak o to požiadajú niektorá zo strán, súd by mal nariadiť vo veci pojednávanie. Nutným je nariadiť ústne pojednávanie najmä vo veciach skutkovo a právne zložitých, v ktorých súd považuje za potrebné vec s účastníkmi prejednať za ich prítomnosti.

Odvolací súd je toho názoru, že v predmetnej veci prvostupňový súd mohol i sám bez procesnej iniciatívy účastníkov realizovať ex offo prieskum uplatnených zmenkových nárokov aj z pohľadu samotnej kauzy, ktorá predchádzala vystaveniu zmenky. Dôvodnosť takéhoto jeho postupu napokon potvrdzujú aj závery zo spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR prijaté dňa 20.10.2015, podľa ktorých

„ I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

a) pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednáwanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

b) pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.“

Prvostupňový súd svojim procesným postupom, keď na prejednanie veci nariadil pojednávanie, neporušil pravidla určené vyššie uvedenými ustanoveniami Nariadenia, pretože išlo o skúmanie skutočností nutných pre rozhodnutie o podanom návrhu. Nariadením pojednávania (a riadnym predvolaním účastníkov na nariadené pojednávanie) poskytol priestor účastníkovi konania, aby sa mohli vyjadriť i ku skutočnostiam, ktoré z realizovaných dôkazov vyplynuli.

Skutkové závery prijaté súdom prvého stupňa (konštatované v dôvodoch napadnutého rozhodnutia) majú oporu vo vykonanom dokazovaní, realizovanom spôsobom súladným i s úpravou obsiahnutou v Nariadení. Ani odvolací súd, vzhľadom na obsah zmluvy o úvere, nemá pochybnosti o tom, že na žalovanej strane je subjekt, ktorý v predmetnom vzťahu z úverovej zmluvy spĺňal podmienky odôvodňujúce záver o spotrebiteľskej ochrane.

Odvolacie námietky navrhovateľa, poukazujúce na nedôvodnosť nariadenia pojednávania, na realizáciu dôkazov bez procesnej iniciatívy strán i na to, že nemal možnosť sa vyjadriť k týmto skutočnostiam sú zjavne neopodstatnené. Odvolateľ bol riadne predvolaný na nariadené pojednávanie a je len na jeho ľarchu, ak súdom poskytnutú možnosť nevyužil.

Ak odvolateľ odkazuje na rozhodnutia odvolacích súdov, konštatujúcich iný názor na posudzovanie týchto skutočností, potom treba odkázať na vyššie uvedené závery obsiahnuté v zjednocujúcom stanovisku Najvyššieho súdu SR, prijatom po rozhodnutiach, na ktoré odkazuje odvolateľ.

Časti žalobného návrhu napokon nebolo možné vyhovieť už aj v súvislosti so samotným obsahom zmenky i obsahom podaného návrhu a to aj bez realizácie ďalšieho dokazovania na nariadenom pojednávaní.

Aj pri neuplatnenej obrane odporcu (vyplnením tlačiva C, či inak) a bez zisťovania ďalších skutočností dokazovaním na nariadenom pojednávaní mohol súd prvého stupňa i z úradnej povinnosti (ex offa) prihliadať na také vady, ktoré sú zisťiteľné z textu samotnej zmenky. Mohol a bol povinný pri právnom posudzovaní nároku preskúmať i správnosť doby platenia zmenkového úroku stanoveného v zmenke, ktorého výška bola uvedená už pri vystavení zmenky, a to aj bez námietky, či inak prejavenej včasnej formy nesúhlasu dlžníka. Nejedná sa totiž o vadu zmenky, ale o správny výklad jej skutočného obsahu. To platí aj v konaní podľa Nariadenia o Európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

Z obsahu predmetnej zmenky vyplýva i záväzok zmenkového dlžníka zaplatiť zmenkový úrok 0,25 % denne od 20.6.2010. Navrhovateľ sám v podanom návrhu (podľa Nar. EP a R č.861/2007) uvádza, že predmetná zmenka bola ešte indosantom predložená vystaviteľovi na platenie, čím sa stala splatnou a od nasledujúceho dátumu (t.j. od 9.9.2010) žalobca uplatňuje podaným návrhom aj zákonný 6 % ročný úrok.

Odvolací súd poukazuje na to, že v zmysle čl. I § 5 ods.1,2,3 zákona č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch (ďalej aj ZZŠ) úrok je príslušenstvo istiny a jeho výška je závislá od doby, za ktorú sa istina zúročuje. V ods. 3 ten údaj zákon supluje ustanovením, že úroky treba rátať odo dňa vystavenia zmenky, ak nebol určený iný deň. Vystaviteľ môže počítať deň stanoviť i pred dňom vystavenia zmenky. Konečným termínom pre beh úrokov je deň „sroku“, od sroku bežia úroky podľa § 48 ods.1 písm. b) (viď: Zmenkové právo - Komentár: Dr. Karol Kizlink, Dr. Ján Spišiak, Heureka, r. 2005, s.66)

Podľa uvedeného ust. čl. I. § 5 ods. 1 ZZŠ v zmenke zročnej na videnie alebo na určitý čas po videní môže vystaviteľ ustanoviť úrokovanie zmenkovej sumy. V inej zmenke platí táto doložka za nenapísanú.

Podľa čl. I § 48 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.:

- 1/ majiteľ môže postihom žiadať zmenkovú sumu, pokiaľ nebola zmenka prijatá alebo zaplatená, s úrokmi, ak boli dojednané;
- 2/ šesťpercentové úroky odo dňa zročnosti;
- 3/ trovy protestu a podaných správ, ako aj ostatné trovy;
- 4/ odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy alebo v menšej dohodnutej výške.

Prvý odsek citovaného § 48 vymedzuje, aké nároky má majiteľ zmenky pri postihu v prvom stupni, ktorý môže viesť proti všetkým zmenkovým dlžníkom bez výnimky. Majiteľ má vždy právo žiadať to, na čo zmenka znie, t.j. zmenkový peniaz, nominálnu hodnotu zmenky. Pokiaľ je prípustné úročenie zmenky podľa čl. I § 5 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb., možno požadovať aj úroky zo zmenky vyplývajúce. Len zmenky na videnie (vistazmenky) a zmenky splatné v určenej lehote po videní (lehotné vistazmenky), nemajú pri vystavení splatnosť exaktne stanovenú, pretože tá je závislá na činnosti majiteľa zmenky v budúcnosti. Preto len tu sa pripúšťa úročenie.

Úroková sadzba musí zo zmenky vyplývať, a to od počiatku.

Dikciu vyplývajúcu z ust. čl. I § 48 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. „boli dojednané“ nemožno brať doslova, a nie je dôvod predstavovať si za tým určitú zmluvu, ale len skutočnosť, že vystavca zmenku na videnie alebo lehotnú zmenku vystavil s úrokovou doložkou a remitent ju prevzal. Úroková doložka obsiahnutá na zmenke nespĺňa funkciu zmluvnej pokuty.

Začiatok úročenia zmenkovej sumy nemožno regulérne stanoviť na dátum spadajúci do doby pred vystavením zmenky. Začiatok doby úročenia zmenkovej sumy nie je prípustné stanoviť ani na dátum neexistujúci alebo nemožný. Zákon však opomína otázku, dokedy sa zmenková suma v dôsledku opatrenia zmenky relevantnou úrokovou doložkou úročí.

Odvolačný súd je toho názoru, že koniec lehoty úročenia zmenkovej sumy úrokovou doložkou nemožno stanoviť ľubovoľne, teda záver lehoty nemožno stanoviť na dátum neexistujúci alebo na dátum nemožný. Koniec lehoty úročenia zmenkovej sumy úrokovou doložkou nemožno rovnako určiť tak, aby bol situovaný do doby po splatnosti zmenkovej pohľadávky. Tým nie je však dotknutá požiadavka veriteľa na úročenie pohľadávky až do okamihu zaplatenia, pretože uhradzovaciu funkciu od splatnosti zmenkovej pohľadávky do doby zaplatenia zmenkového dlhu od dohodnutých úrokov, preberajú zákonné šesťpercentné úroky, ktoré sú v súlade s obsahom ust. § 48 a § 49 Článku I zákona č. 191/1950 Zb. súčasťou postihového zmenkového plnenia.

Aj s odkazom na vyššie uvedený názor z právnej teórie, ale i názor vyplývajúci z právnej praxe (rozhodnutie Vrchného sudu v Olomouci 4Cmo/214/2002) preto odvolací súd je toho názoru, že už súd prvého stupňa podľa obsahu zmenky i žalobného návrhu nemohol priznať navrhovateľovi popri zákonom 6%-nom ročnom úroku od 9.9.2010 aj v zmenke „dohodnutý“ 0,25 %-ný úrok denne. Takéto právne posúdenie bolo možné súdom prvého stupňa realizovať (iura novit curia) aj bez procesnej iniciatívy účastníka (odporcu). Tak, ako je uvedené vyššie, odvolací súd pre takéto právne posúdenie poskytol účastníkom konania priestor na vyjadrenie, ale ani jedna zo sporových strán ho nevyužila.

Za takéhoto stavu bol správne zamietnutý žalobný návrh v časti o zaplatenie 0,25 % zmenkového úroku za čas od 9.9.2010 do zaplatenia a nebolo potrebné za tým účelom ani realizovať dokazovanie na pojednávaní.

Skutkové závery týkajúce sa obsahu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, obsahu dohody o vyplňovacom práve k zmenke, tak ako sú pojaté do dôvodov prvostupňového rozhodnutia v zásade ani odvolateľ podaným odvolaním nenamieta. Pri absencii takýchto odvolacích námietok ani odvolací súd nemá dôvod pri viazanosti uplatnenými odvolacími dôvodmi na zmenu konštatovaného skutkového stavu.

Z hľadiska právneho posúdenia veci je žiaduce dať do pozornosti i skutočnosti vyplývajúce z dôvodov vyššie uvedeného zjednocujúceho stanoviska Najvyššieho súdu SR, podľa ktorých okrem iného

„určujúcim pri hľadaní práva má byť, že v každej veci je potrebné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré vychádzajú zo skutkových zistení všeobecných súdov. Je povinnosťou všeobecného súdu zohľadniť všetky relevantné individuálne okolnosti súdnej veci a prihliadať na ne aj cez prizmu dobrých mravov, keďže nesúlad právneho úkonu s nimi vedie k jeho neplatnosti. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex officio, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege. Dobré mravy pôsobia ako korektív najmä v takých situáciách, kedy sú práva a povinnosti strán právneho vzťahu v zjavnej nerovnováhe. Sociálno-právne chápanie zmluvnej slobody sa môže uplatniť len za predpokladu približne vyváženého pomeru síl účastníkov zmluvy a len za tohto predpokladu sa môže stať prostriedkom primeraného vyrovnania záujmov, ako už bolo vyslovené niekoľkokrát aj v rozhodnutiach Ústavného súdu SR.

Všeobecne je potrebné rešpektovať základnú zmenkovo-právnu doktrínu, že zo zmenky samotnej ako abstraktného cenného papiera nie je možné bez ďalšieho určiť, či ide o spotrebiteľa. Vzhľadom na abstraktnosť cenného papiera žalovaný, pokiaľ je spotrebiteľom mal by túto skutočnosť namietať. Pokiaľ však súd spoľahlivo zistí na základe skutočností vyplývajúcich zo žalobného návrhu (bez ohľadu podľa akého procesného predpisu sa nárok uplatňuje), že na strane žalovaného ide o spotrebiteľa, poskytne mu ochranu prostredníctvom právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa (obdobne to ustálila aj rakúska právna prax). Ako judikoval aj Ústavný súd Českej republiky v náleze sp.zn. Pl ÚS 16/12 zo dňa 16.10.2012 súčasné napätie spojené so zmenkami je spôsobené ich nevhodným používaním (zneužívaním) najmä voči subjektom, po nich nemožno znalosť špecifickej a značne rigidnej zmenkovej úpravy spravodlivo požadovať. Tu najvyšší súd poukazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. IV. ÚS 457/10 zo dňa 18.7.2013, ktorý sa nestotožnil so záverom všeobecného súdu, že nie je možné po indosácii zmenky vznášať kauzálne námietky, ak nie sú splnené podmienky § 17 ZZŠ (ak nadobúdateľ nekonal vedome na škodu dlžníka). Konštatoval, že v prípade spotrebiteľov nie je možné odhliadať od ich špecifických záujmov a postavenia. Označil za výkladovú svojvoľu, ak súd zobral za základ pre svoje rozhodnutie záver, že v prípade nesplnenia dispozície § 17 ZZŠ, nie je možné

ku kauzálnym námietkam prihladať. Nemecká judikatúra dokonca v konkrétnom prípade označila odvolanie sa žalobcu na § 17 ZZŠ za zneužitie práva.

Aktuálne Ústavný súd ČR vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 290/15 zo dňa 16. 9. 2015, vychádzajúc z obsahu totožnej zmenkovo-právnej úpravy ako v SR, konštatoval, že všeobecné súdy sú aj pri rešpektovaní špecifickej, prísne formálnej povahy inštitútu zmenky a jeho historickým koreňom povinné vždy prihliadnuť aj k okolnostiam konkrétnej veci. V prípade spotrebiteľov, o ktorých sa jednalo v prípade dotknutia práv v prejednávanej veci konaním remitenta (prvého majiteľa ako veriteľa) zmenky, potom všeobecné súdy nesmú odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Pri svojej rozhodovacej činnosti musia hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkových inštitútov neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu.

Najvyšší súd SR zdôrazňuje, že nemá dôvod odkloniť sa od takýchto všeobecne akceptovaných výkladových pravidiel členských štátov EÚ. Tu je potrebné tiež akcentovať už v citovanom českom ústavnom náleze sp. zn. IV. ÚS 457/10 vyslovené pravidlo, že zákaz zneužitia práva je silnejší než dovolenie dané právom a pokiaľ právna norma určité správanie aprobuje a iná za predpokladu, že je zneužívané, ho zakazuje, takéto konanie v skutočnosti nie je výkonom práva, ale protiprávnym úkonom. Výkonu práva, ktoré je jeho zneužitím, súdy nesmú poskytnúť ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami.“

Ak prvostupňový súd z dôkazov realizovaných spôsobom súladným s Nariadením i O.s.p. privodil záver o tom, že na strane odporcu je spotrebiteľ, a vyvodil dôsledky z obsahu spotrebiteľskej zmluvy i dohody o vyplňovacom práve, majúce za následok zamietnutie podaného návrhu, je jeho záver správny. Opäť sa žiada uviesť, že tieto skutočnosti týkajúce sa „kauzy“, predchádzajúcej vystaveniu predmetnej zmenky odvolateľ v podanom odvolaní vyslovene nenamieta.

Ak sa navrhovateľ zameria v konaní len na zdôrazňovanie abstraktnosti nárokov zo zmenky a toto je i jeho zásadnou odvolacou námietkou, nemôže len toto privodiť zmenu či zrušenie rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výroku o zamietnutí návrhu.

I odvolací súd je toho názoru, že obsah článku 14 (súd prvého stupňa vo výroku dopĺňacieho rozsudku nesprávne uvádza bod 17 - poznámka odvolacieho súdu) Všeobecných podmienok poskytnutiu úveru - dohody o vyplňovacom práve k zmenke je pojatý do formulárovej zmluvy. Dohoda o vyplňovacom práve k zmenke nebola individuálne vyjednaná. Vo svojich dôsledkoch v tejto konkrétnej veci privodí stav, keď spotrebiteľovi okrem povinnosti vrátenia úverovej istiny vo výške 350,- eur (zmluva o úvere na č.l. 69 spisu) vznikne po uplatnení „dohodnutého“ vyplňovacieho práva záväzok niekoľkonásobne prevyšujúci sumu poskytnutého úveru. Povinnosti úverového dlžníka nahrádza navrhovateľom zdôrazňovaný abstraktný zmenkový záväzok. Aj bez poukazu na aplikáciu § 4 ods.6 zák. č. 258/2001 Z.z. (v znení účinnom ku dňu vystavenia predmetnej zmenky) je preto možné v tejto veci sa stotožniť so súdom prvého stupňa v tom, že vo svojej podstate článok 14 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru je svojím obsahom a účelom obchádzaním zákona na ujmu práv spotrebiteľa. Súdna prax v niekoľkých svojich rozhodnutiach (napr. NS SR 4Obo161/2007) judikovala, že obchádzanie zákona obsahom alebo účelom urobeného právneho úkonu spravidla znamená, že právny úkon neodporuje síce výslovnému zneniu zákonného ustanovenia, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. O nedovolenosť a teda aj o absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ide tiež v prípade, keď sa tento prieči dobrým mravom. Obchádzanie zákona spočíva i v zámernom použití prostriedkov, ktoré sami o sebe nie sú zákonom zakázané a v dôsledku čoho vzniknutý stav z hľadiska pozitívneho práva sa javí ako nenapadnuteľný. Konanie „in fraudem legis“ predstavuje postup, keď sa niekto správa podľa práva, ale tak, aby zámerne dosiahol výsledok právnou normou nepredvídaný a nežiaduci.

Z neplatnej dohody o vyplňovacom práve k zmenke nemohol preto platne vzniknúť ani zmenkový záväzok.

Nemožno však súhlasiť s konštatovaním súdu prvého stupňa ak uzavrel, že nebolo možné splniť dlh alebo zabezpečiť jeho splnenie zmenkou, pretože tomu bránilo ust. § 17 ods.3 zák.č.129/2010 Z.z. Prvostupňový súd opomína legislatívne zmeny právnej úpravy, konkrétne aj označeného ustanovenia Zákona o spotrebiteľských úveroch. Do 31.12.2010 samotné vystavenie zmenky bolo povolené, a

preto nemožno zmenky bez ďalšieho skúmania spôsobu ich vystavenia posúdiť ako protiprávne. Na prejednávanej vec je pritom potrebné aplikovať hmotnoprávnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola v konaní uplatnená zmenka vystavená t.j. 29.4.2010. Tu by prichádzalo do úvahy použitie ust. § 4 ods.6 zák.č.258/2001 Z.z. v znení ku dňu vystavenia predmetnej zmenky.

Z týchto dôvodov podľa § 219 ods.1 O.s.p. odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s dopĺňacím rozsudkom vo výrokoch o zamietnutí návrhu i o náhrade trov konania.

Za dôvodnú však treba vyhodnotiť odvolaciu námietku týkajúcu sa výroku o neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Súd prvého stupňa rozsudkom vyhlásil za neplatnú zmluvnú podmienku používanú spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ktorá nie je účastníkom tohto konania. Preto v prejednávanej veci takéto vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, kde dodávateľ na rozdiel od spotrebiteľa nie je účastníkom konania neprichádza podľa odvolacieho súdu do úvahy. Nie sú preto splnené procesné podmienky dané ust. § 153 ods.4 O.s.p. aby súd aj bez návrhu uvádzal takúto zmluvnú podmienku netýkajúcu sa navrhovateľa do rozsudku. Indosácia zmenky nie je inštitútom totožným s postúpením pohľadávky podľa § 524 a nasl. Obč.zák. Preto boli splnené podmienky pre postup podľa § 221 ods.1 písm. i) O.s.p. na zrušenie tohto výroku rozsudku v spojení s dopĺňacím rozsudkom.

Navrhovateľ bol v odvolacom konaní v podstatnej miere neúspešný. Uspel len s odvolaním týkajúcim sa výroku o neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Odporca si náhradu trov neuplatnil. Preto odvolací súd nepriznal náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov. (§ §224 ods.1, 142 ods. 2, § 151 ods.1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.